

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК
ОФИЦИАЛЕН ОРГАН НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

11 April 1969

№ 29

Цена 16 ст.

София, 11 април 1969 г.

Брой 29

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

У К А З

№ 324

ден
11/3/69

Глава III

Ръководство и надзор по издирване, изучаване и опазване на паметниците на културата

Президиумът на Народното събрание въз основа на членове 24 и 35, точка 3 от Конституцията на Народна република България

ПОСТАНОВЯВА:

Да се обнародва в Държавен вестник Законът за паметниците на културата и музеите, приет от Нето Народно събрание в деветата му сесия, второ заседание, състояло се на 4 април 1969 г., който гласи:

ЗАКОН

ЗА ПАМЕТНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА И МУЗЕИТЕ

Глава I

Общи положения

1. Този закон урежда развитието на музейното дело, издирването, изучаването, опазването и популяризирането на паметниците на културата, които се намират на територията на Народна република България, с цел да съдействува за възпитанието на гражданите в патриотически и интернационален дух и за обогатяване на културното наследство.

2. Паметниците на културата са общонародно достояние и се намират под закрилата на държавата. Те могат да принадлежат на държавата, на кооперации, на обществени организации и на граждани.

Глава II

Паметници на културата

3. Паметници на културата са произведения на човешката дейност, които документират материалната и духовната култура и имат научно, художествено и историческо значение или са свързани с историческите и революционните борби и събития, с живота и дейността на видни обществени, културни и научни дейци, като:

а) селища, квартали, улици, сгради, крепости, кули, ровове, огради;

б) манастири, църкви, джамии, светилници, гробница, некрополи, могили, паметни плочи;

в) паметници, скулптури, фонтани и чешми, картини, икони, резби, стенописи, мозайки, ценни ръкописи, редки книги, оръжия, накити, монети;

г) оръдия на труда; съдове, други предмети, ръкописи и художествени произведения след включването им във фондовете на музеите.

4. Общищането на паметниците на културата се извършва от компетентните централни и местни органи по опазване на паметниците на културата.

Населени места, помислени от паметници на културата и исторически места, които имат особено историческо, археологическо, етнографско, архитектурно и музейно значение, се обявяват за резервати от Министерския съвет по предложение на Комитета за изкуство и култура.

Комитетът за изкуство и култура упражнява върховен надзор върху резерватите по предходната алинея. Всички задачи за проектиране, конкурсни програми, градоустройствени планове, проекти за ново строителство и ремонти, даване на строителни разрешения и други в резерватите задължително се съгласуват или работят от Националния институт за паметници на културата.

За населени и исторически места и за други обекти по ал. II, които имат изключително значение за страната, председателят на Комитета за изкуство и култура може да издава наредби, които са задължителни за държавните органи, за обществените организации и гражданите.

5. Комитетът за изкуство и култура упражнява ръководство и надзор по издирването, изучаването и опазването на паметниците на културата и по музейното дело. Неговите разпоредби по въпросите, които засягат паметниците на културата и музейното дело, са задължителни за всички учреждения, предприятия, организации и граждани.

Комитетът за изкуство и култура осъществява тази дейност чрез своите органи, народните съвети и другите държавни и обществени органи, предвидени в този закон.

Устройството и задачите на Националния институт за паметниците на културата се установяват с правилник, утвърден от Министерския съвет.

6. Местното държавно ръководство и надзорът по издирване, изучаване и опазване на паметниците на културата се извършват от народните съвети чрез съветите за изкуство и култура и чрез държавните музеи.

7. Музеите в Народна република България са културно-просветни институти, в които се палят движими паметници на културата и предмети от живата и мъртвата природа с познавателно значение. По своето значение, задачи и териториален обхват те бъдат национални и местни.

Местните музеи се създават и закриват от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет, съгласувано с Комитета за изкуство и култура или със съответното централно ведомство, а националните музеи — от Министерския съвет.

8. При националните музеи има научноизследователски групи, а при другите музеи такива групи могат да се създават по установения ред.

9. Музеите се ръководят:

а) методически — от Комитета за изкуство и култура;

б) в научноизследователската дейност — от Българската академия на науките и съответните ведомствени научноизследователски институти и учреждения;

в) в административно-организационно отношение — от народните съвети и ведомствата, към които се числят.

10. Музеите издирват, събират, закупуват, изучават, съхраняват и популяризират паметниците на културата. Дейността им се определя с правилници и наредби, утвърдени от Комитета за изкуство и култура.

Българската академия на науките издава правилници и наредби за дейността на музеите към нея.

11. Музейните сбирки към учрежденията, предприятията и организацията се създават, ръководят и закриват по ред, установен от Комитета за изкуство и култура.

Граждани могат да създават сбирки от паметници на културата, които не са включени във фондовете на музеите.

Глава IV

Издирване, регистриране и изучаване на паметниците на културата

12. Паметниците на културата се декларират и регистрират по ред, установен от Комитета за изкуство и култура. С регистрацията им те се включват в културния фонд на страната.

Учрежденията, предприятията и организацията, които притежават колекции или отделни движими паметници на културата, са длъжни в едингодишен срок от влизането на закона в сила да ги декларират в съответните държавни музеи.

Притежателите и лицата, които ползват или стопанисват паметници на културата, са длъжни да осигурят достъп на служебните лица за регистрирането на паметниците.

13. Държавните и обществените предприятия предават на музеите първообразни или макети от произведенията си, които бележат нов етап в развитието на производството по ред, установен от Комитета за изкуство и култура и Държавния комитет за наука и технически прогрес.

14. Лицата, които са открили или намерили паметници на културата, са длъжни в седмичен срок да съобщат за това на съответните народни съвети или на най-близките музеи.

На лицата, които са открили или съобщили за намерени ценни паметници на културата или са ги предали на музей, се дава възнаграждение по ред, установен от Комитета за изкуство и култура.

Откритите паметници на културата се изземват в полза на държавата.

15. Археологически разкопки, сондажи, подводни проучвания, геофизически и други изследвания на територията на Народна република България за пазване на паметниците на културата се извършват от Археологическия институт или Българската академия на науките, а укрепителни, възстановителни и консервационни работи по тях — от Национален институт за паметниците на културата при Комитета за изкуство и култура.

Съхранение на Археологическия институт при Българската академия на науките археологически разкопки могат да се извършват от държавните музеи, Националният институт за паметниците на културата и специалности по археология при висшите учебни заведения.

Съхранение на Министерския съвет археологически разкопки могат да се извършват в страната и от чуждестранни институти.

16. Паметници на културата, открити при археологически разкопки, са собственост на държавата.

17. Проучвания и разкопки за пазване паметници на културата могат да се извършват в имоти, собственост на обществена или кооперативна организация и граждани, и без да бъдат извършени изпити. За пазените паметници на собствеността се издава обещание от органа, извършил разкопките.

18. Когато при извършване на строителни и благоустройствени или селскостопански работи се открият находки, които имат значение за паметници на културата, работата временно се спира. Собствениците и ръководителите на строежа са длъжни да вземат мерки за запазване на откритата находка и да уведомят незабавно народния съвет или най-близкия музей.

Органите по пазване, изучаване и оказване паметниците на културата най-късно в едномесечен срок са длъжни да уведомят собствениците на имотите и ръководителите на строежа дали находката представлява паметник на културата и дават указания за мерките, които трябва да бъдат взети за проучването и за запазването му.

Министерството на финансите да осигурява кредити за проучване и запазване на паметници на културата, открити при извършване на строителство, когато са необходими по-големи средства, които не могат да се вземат от средствата за обекта. Ако собственикът на строителния обект е гражданин, средствата се осигуряват от инициативния комитет на съответния окръжен народен съвет.

19. Паметниците на културата — движими и недвижими — в зависимост от тяхното научно историческо, архитектурно градоустройствено и художествено значение се степенуват като:

- а) паметници от световно значение;
- б) паметници от национално значение;
- в) паметници от местно значение;
- г) паметници за сведения.

Класификацията на паметниците на културата се извършва от централните органи по обявяването им.

Глава V

Обявяване на паметниците на културата

20. Обявяването на паметниците на културата е общонародна и високопатриотична задача. Всеки гражданин, ведомствена, обществена и други организации са длъжни да ги подкрепят в добро състояние и да съобщават на централните и местните органи по пазването, изучаването и обявяването на паметниците на културата за повредите, нанесени на паметниците, и за нарушенията на закона.

Ремонти и изменения на недвижими паметници на културата, могат да се извършват само с разрешение на съответния съвет за изкуство и култура или най-близкия държавен музей, след съгласуване с Националния институт за паметниците на културата.

Когато се установи, че собствениците или други лица, които ползват недвижими паметници на културата, не полагат грижи за поддържането им, поддържането се поема от народните съвети за сметка на собствениците.

21. Проучването, проектирането и извършването на укрепителните, възстановителните, консервационните и други работи по недвижимите паметници на културата става под ръководството на Националния институт за паметниците на културата. Проектите органи имат право при ново строителство и ремонт, които засягат паметниците на културата и тяхната обстановка, да спрат всички строежи при нарушение разпоредбите на закона. Построеното и нарушаване на закона подлежат на събаряне.

Средствата, изразходвани за пазване и изучаване, проучване, проектиране и извършване на укрепителни, възстановителни и консервационни работи по недвижимите паметници на културата, собственост на гражданите, са за сметка на държавата. Държавата пише и своя воля закона, изосека върху имота, за който тези средства са изразходвани, но не повече от увеличената стойност.

22. Който удари за повреждане или разрушаване на паметник на културата е длъжен да състави в 3-месечен срок на съответния народен съвет или на най-близкия музей.

На лицата, предприемателски поведи на ценни паметници на културата, се дава възматрорение съгласно чл. 14.

23. Паметници на културата, които произхождат от българските земи или са свързани с националната ни история, култура и бит и се намират в чужбина, се водят по списък при централните органи за обявяване паметниците на културата.

Глава VI

Съхранение и популяризиране на паметниците на културата

24. Недвижимите паметници на културата могат да се използват според предназначението си за практически нужди по ред и условия, определени от Националния институт за паметниците на културата.

25. Помещения в сгради — недвижими паметници на културата, могат да се дават под наем по ред и условия, определени от Комитета за изкуство и култура. Те се освобождават от действието на Закона за наемите и не се облагат с данък сгради.

26. Прехвърлянето и замяната на движими паметници на културата между музеи и музейни сбирки на ведомствата, обществени организации и кооперациите се извършва по взаимно съгласие.

Комитетът за изкуство и култура може в изключителни случаи да нареди да се прехвърлят движими паметници на културата между музеите и музейните сбирки, като получателят е задължен да остави копие от тях за своя сметка. За разликата между стойността на копие и стойността на оригинала се издава обещание на музея или музейната сбирка откъдето оригиналът се взема, по реда, определен от председателя на Комитета за изкуство и култура.

Прехвърляне и замяна на недвижими паметници на културата между ведомства, обществени организации, кооперации и музеи се извършва след уведомяване на Комитета за изкуство и култура.

27. Закупуването и продажбата на движими паметници на културата между граждани, кооперации, обществени организации и ведомства може да се извършва само със съгласието на музея, където те са регистрирани.

28. Прехвърляне, замяна и дарение на недвижими паметници на културата между граждани се извършва със съгласие на Националния институт — за паметници от световно и национално значение, и на инициативния комитет на съответния окръжен народен съвет — за останалите паметници.

Дарова на движими и недвижими паметници на културата се допуска, ако са поделени и това не вреди за обявяването им като паметници на културата, с разрешение на Комитета за изкуство и култура.

29. Прехвърлянето на недвижими паметници от граждани на ведомства, музеи, държавни предприятия, обществени и други организации се извършва без заплащане на държавни и местни такси.

30. Недвижими паметници на културата, собственост на граждани, ако имат голяма стойност за нашето историческо и културно развитие, могат да бъдат отчуждавани за държавна и обществена нужда. Отчуждаването става по предложение на Комитета за изкуство и култура по установения ред за отчуждаване на имоти за държавна и обществена нужда.

31. Изясняването на паметници на културата в чужбина се забранява. В изключителни случаи изясняването на отделни движими паметници на културата се разрешава от председателя на Комитета за изкуство и култура.

32. Паметниците на културата имат познавателно и възпитателно значение.

Граждани, обществени и други организации, които са собственици или ползват недвижими паметници на културата, осигуряват достъп за показването им по ред, установен от Комитета за изкуство и култура.

33. Парработването на копия от паметници на културата и разпространяването им става само с разрешение на Комитета за изкуство и култура.

Глава VII

Наказателни разпоредби

34. Наказва се с глоба до 500 лв.:

а) който без разрешение извършва разкопки, за да търси старини, съкровища и други предмети, обект на защита по този закон;

б) който изнесе паметници на културата с разрешение за временен износ, но в определен срок не ги върне без уважителни причини;

в) който изработи или нареди да се изработят отливки, копий и други на оригинални паметници на културата или разпространява такива копия без разрешение на Комитета за изкуство и култура;

г) длъжностни лица и граждани, които нарушават разпоредбите за отдаване под наем на помещения в сгради — недвижими паметници на културата; наложените забрани за строеж или преустройство на паметниците на културата;

д) който продава, дарява или замяна движими паметници на културата без съгласието на държавните музеи и Комитета за изкуство и култура, както и недвижими паметници без съгласието на Националния институт, или не съблюдава за промяната на собствеността им;

е) който не изпълни разпоредбите за извършване на укрепителни и възстановителни работи и работи по обявяването на паметниците на културата.

35. Наказва се с глоба до 100 лв. който като собственик или вземател пречи на гражданите да посещават съобразно с установения ред паметниците на културата и на органите по опазване паметниците на културата да проверяват състоянието и да извършват други действия по опазване на тях.

36. Нарушенията на паметници на културата вследствие на нарушенията по чл. 34 и 35 на този закон се наказват заедно с нарушенията.

37. Нарушенията на закона се установяват с актове съставени от органите по опазване паметниците на културата. Във всички случаи актове председателстват на Комитета за изкуство и култура, председателите на националните комитети за оръжията народни комисии или упълномощени от тях давателски лица издават наказателни постановления.

Актовете се съставят и наказателните постановления се издават и обжалват по реда, установен с Наказателно-процесуалния кодекс.

С наказателните постановления се постановява и изземване на измерените и укривите паметници на културата и на материалите и инструментите, свързани с нарушенията.

38. Този закон отменя чл. 75а и 75б от Закона за планоно извършване на населените места.

Наредбата на закона се издава на председателя на Комитета за изкуство и култура.

Издаден в София на 5 април 1969 г. и подписан с държавния печат.

Председател на Президиума на Народното събрание:

Г. Трайков

Секретар на Президиума на Народното събрание:

М. Мишчев

В-1018

У К А З

№ 326

Президиумът на Народното събрание въз основа на членове 24 и 35, точка 3 от Конституцията на Народна република България

ПО С Т А Н О В Я В А:

Да се обнародва в Държавен вестник Законът за водите, приет от Пето Народно събрание в деветата му сесия, второ заседание, състояло се на 4 април 1969 г., който гласи:

ЗА К О Н

ЗА ВОДИТЕ

І. Общи положения

1. Водни води — надземни и подземни — в пределите на Народна република България, включително териториалните и вътрешните морски води, са държавна — общенародна — собственост. Държавна собственост са и бреговете и земите, покриващи от надземните естествено вътрешни води и от териториалните и вътрешните морски води, в границите, очерчани от бреговете им.

2. Водите се използват и стопанисват планоно и комплексно с оглед да се осигури вода за питейно-битови и лечебни нужди на населението и за водоснабдяване на животните, за нуждите на народното стопанство за противоопарната охрана и отбраната на страната и за развитието на водния спорт.

3. Дейността по комплексното използване на водите се ръководи, координира и контролира от Държавния съвет за водите. Той координира и контролира осъществяването и на комплексните водостопански съоръжения.

Устройството и задачите на Държавния съвет за водите се уреждат с правилник, утвърден от Министерския съвет.

4. За развитието на водното стопанство в Народна република България Държавният съвет за водите съвместно със заинтересуваните министерства, комитети, централни ведомства и оръжия народни комисии разработва единен перспективен водостопански план, който се утвърждава от Министерския съвет.

Конкретните водостопански мероприятия се определят с единния план за социално-икономическо развитие на страната.

При осъществяване на водостопанските мероприятия се предвиждат и прилагат необходимите мерки за санитарно опазване на населените места, за чистотата на надземните и подземните води, за хигиенно опазване на минералните и лечебните води, както и за опазване на селското, горското и рибното стопанство.

5. Водите на колективните извори се използват по ред,

назначени за питейно-битови нужди ставени под охрана с оглед на предпазване от разрушителното

7. Гражданите — собственици площи — имат право да ползват те се на тези площи изземват и ване нуждите на житието си сг необходими за това съоръжен

Изпълнителните комитети да могат да разрешат тези работи и частично за изземване на дла, като се остави необходимите битови нужди на собственика и шу тези разрешения на изпълнителни прурци съвети се решават от

Наредбите от собственика и съоръжения при изземване на пазват от новия водоползувател разпоредба на обществения се с

8. За право ползване на вод съоръжения с изземване на по ред I, се приема предварително

Разрешителните за водоползу мачно битово водоснабдяване с пазват от оръжията народни с иема водата, съгласувано с орг народното здраве по отношение

Разрешителните за водоползу чебни нужди, за бутилиране и за за нуждите на здравеопазването на народното здраве.

Разрешителните за водоползу води за добиване от тях на кози издават от Държавната комисия комисии при Държавния комитет

Разрешителните за водоползу издават от Държавния съвет за

Разрешителните за водоползу одобряват идейните проекти на об рат. Когато се взема вода от изт ването на разрешителни се взема ползувател на водопоточника.

9. Разрешителните за водополз аво водоползувателят не слагава у както и да се измени или отмени дат задоволени по всички държавн Отменението или изменението на I от органа, който го е издад.

При отменено или изменение на дуване за задоволяване на по ван ни нужди изградени от засенга жения се заплащат от новия вод обелзателството се определя по ре

10. Актовете на органите по чл то се дават, отказват, отнемат на водоползуване, могат да се обжа. за водите в 30-дневен срок от де актове.

Държавният съвет за водите ме те, при които той е отказал да из менил или изменил издадено разр

11. Собственикът или ползувател ностопанско съоръжение не може седни имоти и да им причинява естествения воден режим.

12. В случай на пенителствие и ни член председателят на пизлти сния народен съвет задължава с на земята площ или водостопански първоначалното състояние на вод за това.

Заповедта на председателя на общинския народен съвет може да след в 14-дневен срок от уведомява изпълнението на заповедта.

Причинените щети на съседните ственника или ползувател на земе ското съоръжение. При липса на се определя по реда на член 36.

13. При наводнения, както и при липа сила, причинили повреди на I председателят на националните в ден съвет може да ограничи или з то на водите, като вземе мерки за по битови нужди на населението, з експлоатация на локомотивите и за ми на радиопредаването. Когато от засна извори водите се полз